

Skolplus.se

Utematte

Praktiskt, laborativt och roligt
Förskoleklass

Emma Widegren

Upphovsrätten till materialet tillhör Skolplus AB och respektive upphovsman. Materialet kan användas i den egna interna verksamheten endast under förutsättning att man har en licens för Skolplus. Se vår webbsida skolplus.se för priser. Materialet får ej spridas vidare på till exempel internet.

Förord

De yngre barnen upplever, upptäcker och utforskar. Då är det viktigt att vi pedagoger finns med och sätter ord på, resonerar och presenterar begrepp. Att i vardagen ta tillvara på de upplevelser naturen bjuder på, och samtidigt stärka elevernas matematiska inlärning, ger stora vinster. Genom att arbeta utomhus höjs vakenhets- och aktivitetsnivån automatiskt och när vi arbetar laborativt, konkret och praktiskt ger vi eleverna upplevelser och ett sammanhang som skapar mening. Dessutom är det ofta när vi aktiverar hela kroppen och flera sinnen som vi har som allra roligast i vår inlärning.

För eleverna i förskoleklass är det viktigt att få arbeta praktiskt och laborativt, och att få möjlighet att fortsätta upptäcka fenomen och företeelser samtidigt som de får hjälp att vidga sin begreppsvärld. I språket föds tanken och i tanken föds språket. När vi finns med eleverna i upptäckandet och matematiskskapandet, i deras undersökningar och diskussioner, har vi goda möjligheter att ge dem matematiska begrepp och ord för att både förklara och utveckla sina resonemang och funderingar.

Tanken med det här utskriftsmaterialet är att ni ska kunna välja ut en eller ett par uppgifter att arbeta med i gruppen, eller lägga ut flera stycken i en slinga och arbeta i stationer. Laminera gärna uppgiftsbladen för ökad hållbarhet. För att underlätta finns samtliga uppgifter listade i en översikt i slutet där ni enkelt ser vilket material ni kan tänkas behöva, om det finns bilagor som hör till uppgiften, eller om det är något särskilt ni bör tänka på kring varje uppgift. Det mesta av det material ni behöver finns redan omkring er, men till en del uppgifter behövs kompletterande material såsom papper, pennor, saxar eller garn.

Slutligen – njut av att upptäcka och utforska matematiken i naturen!

Text och idé: Emma Widegren, lärare i förskoleklass och åk 1–6 • Grafisk form och illustrationer: Åsa Gustafsson

Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen och tillhör Skolplus AB och respektive upphovsman. Materialet kan användas i den egna interna verksamheten endast under förutsättning att man har en licens för Skolplus. Se vår webbsida skolplus.se för priser. Materialet får inte spridas vidare på till exempel internet. Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse samt bli skadeståndsskyldig.

Trolluppdrag

Stortrollet har gjort några kluriga uppdrag som ni ska lösa. Det här är en riktig utmaning!

Det gäller att tänka efter ordentligt när ni får de olika uppdragen. Lyssna noga och gör precis det som ropas ut.

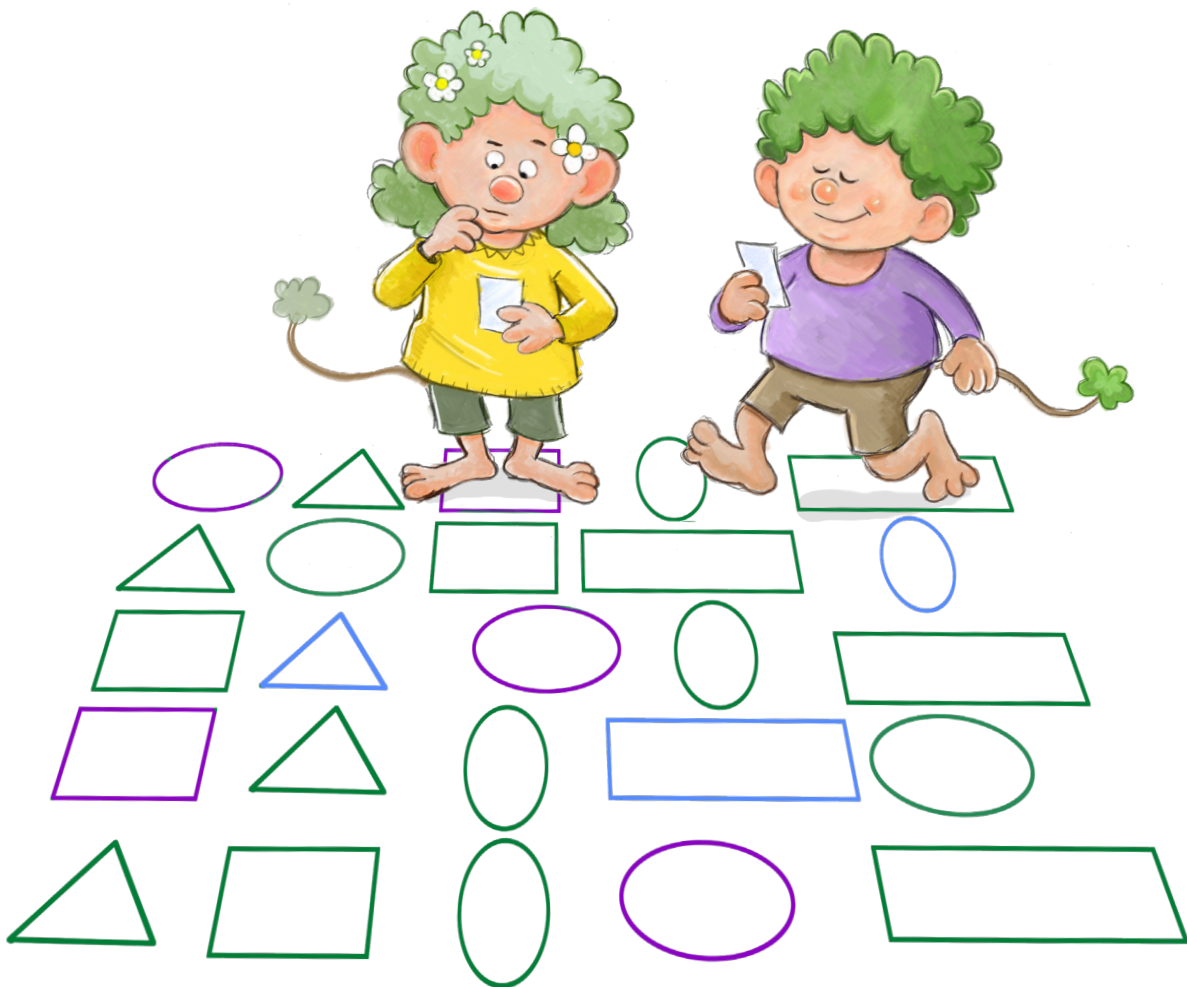
Sifferhopp

Lilltrollet har busat och gjort en hoppbana framför er. Ställ er i en cirkel runt hoppbanan och ta en ärtpåse i handen. En i taget kastar sin ärtpåse och så hoppar ni tillsammans så många gånger som siffran visar.

Figurbana

Ställ dig i en figur som ser likadan ut som på kortet i din hand. Nu ska du ta dig över till andra sidan, men du får bara gå i de figurer som ser likadana ut. Se upp så att du inte krockar med någon kompis som också försöker ta sig över.

Klara, färdiga, figur!

Runt omkring er finns olika former, de kallas också för geometriska figurer. Formerna har olika namn, som cirkel, kvadrat, rektangel, triangel och oval. Har ni hört talas om dem förut?

Nu gäller det för er att lyssna noga och hitta rätt figur. Så fort ni hör en figur ropas ut ska ni ta er till figuren på det sätt som ropas ut.

Trollet Tvärtom

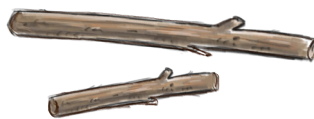

Trollet Tvärtom älskar motsatser och tycker alltid tvärtom. När Stortrollet säger att hon älskar dag, då älskar Trollet Tvärtom natt. När Stortrollet tycker att snigelsoppan är god, ja då tycker Trollet Tvärtom att den är äcklig.

- 1 Hjälps åt att hitta motsatser runt omkring er. Samla motsatserna och berätta hur ni tänker.

Hitta en sten som är **tung** och en sten som är **lätt**.

Hitta en pinne som är **lång** och en pinne som är **kort**.

Hitta ett löv som är **stort** och ett löv som är **litet**.

- 2 Försök att hitta egna motsatsord. Samla saker och visa och förklara för varandra.

Trollmönster

För att lösa den här uppgiften ska ni arbeta två och två. Samla material, till exempel stenar, blommor och pinnar. Se till att du har flera av varje sort. Lägg sedan ett mönster i din ram.

När ni är färdiga med era mönster så byter ni plats. Nu ska du försöka lägga ett likadant mönster i ramen nedanför.

Lövspegel

Symmetri betyder att något ser likadant ut på båda sidor, sidorna är som spegelbilder av varandra. Det kan man till exempel se om man tittar på ett löv.

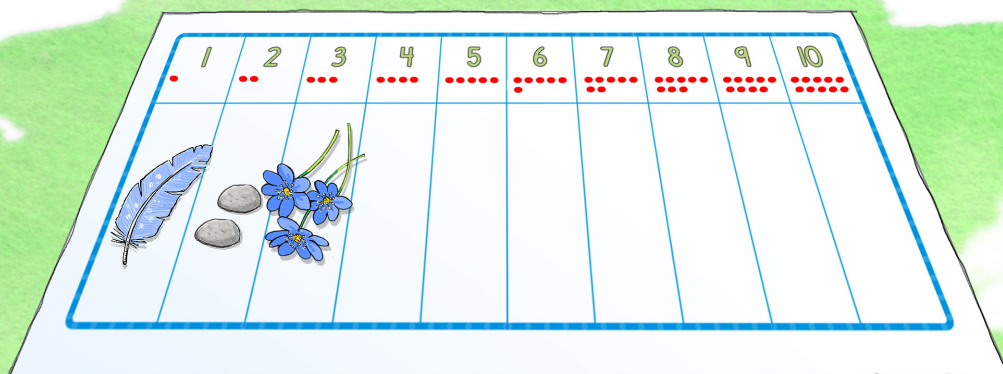
Plocka ett eget löv och dela det försiktigt på mitten så att du har en halva av lövet kvar. Klistra upp det på ett papper. Rita sedan så att lövet blir helt igen.

Samla upp till 10

Nu ska ni samla saker och lägga på pappret framför er. I rutan där det står 1 ska det vara en sak. Där det står 2 ska det vara två saker. Fortsätt så i alla rutorna upp till 10. Prata ihop er och kom överens om vilka olika saker ni ska samla ihop.

Hjälps åt att räkna så att antalet saker stämmer med siffran. Ni kan jämföra med prickarna under siffrorna för att bli säkra på hur många det ska vara.

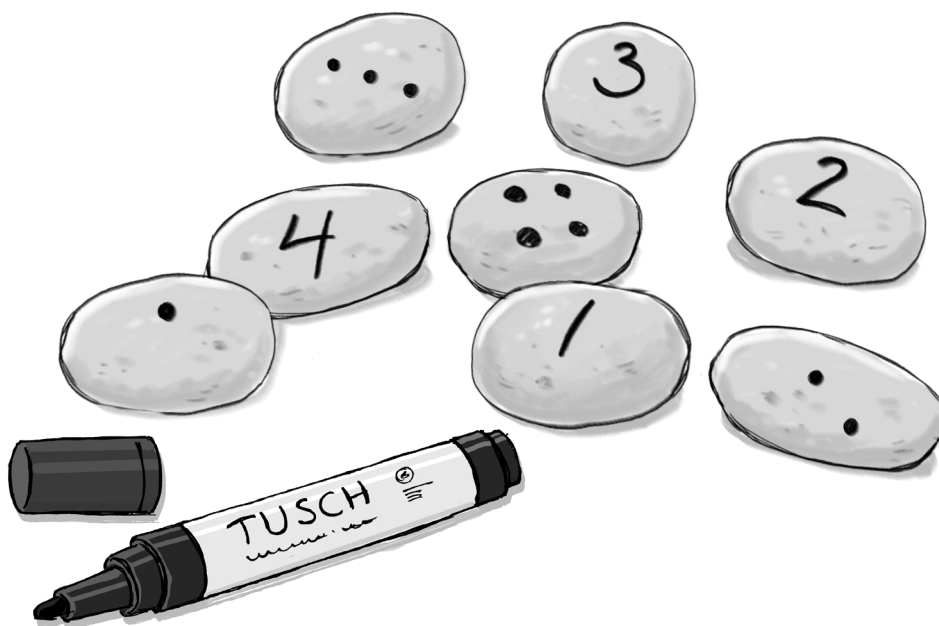

Memory

Nu är det viktigt att ni jobbar tillsammans!

Ni ska samla släta stenar och göra ett eget Memoryspel. På en sten ska ni skriva siffran 1 och på en annan ska ni rita en prick, de hör ihop. Nästa par stenar ska ha siffran 2 och två prickar.

När ni har ritat på alla stenar så att det finns par ända upp till 10 ska ni vända stenarna upp och ned och spela Memory. Vem får ihop flest par?

Längdsnöret

Hur långa är ni egentligen? Det ska ni nu hjälpas åt att ta reda på.

Använd ett snöre för att mäta hur långa ni är. Hjälp varandra att mäta. Klipp av snöret när det är lika långt som kompisen.

När alla har varsitt längdsnöre är det dags att börja leta efter saker.

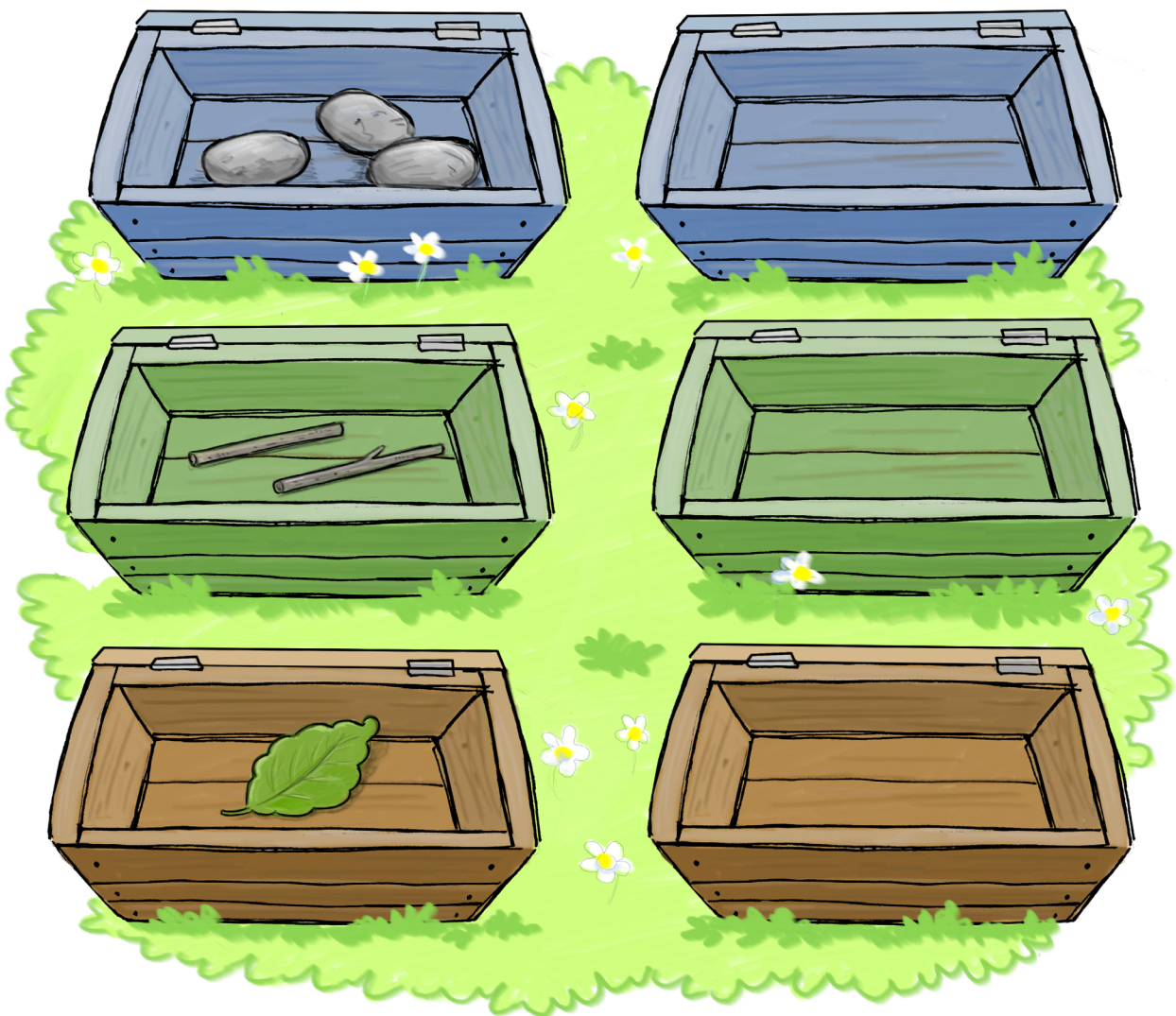
- Vad hittar ni som är längre än er själva?
- Vad finns det som är kortare?
- Hittar ni något som är lika långt?

Rita av sakerna ni mäter på era papper.

Dubbelt upp i skattkistan

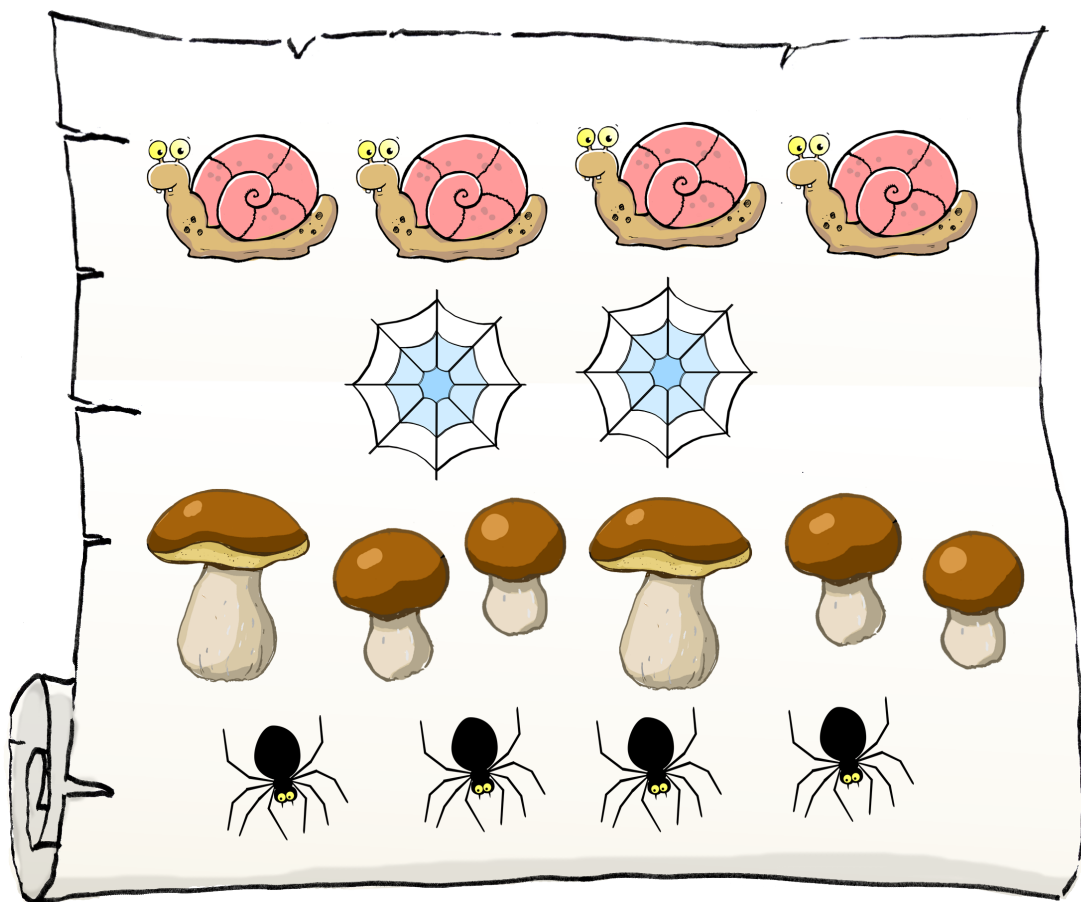
De rikaste trollen har samlat sina skatter i de här kistorna. Ert uppdrag är att se till att de får dubbelt så mycket av allting. Hjälp åt att hitta dubbelt så många och lägg i de tomma skattkistorna bredvid.

Hälftenkaka

Trollfarfar ska baka en liten kaka till småtrollen. Nu behöver han hjälp med sitt recept, för han ska bara använda hälften av allt som står där.

Kan ni tillsammans hjälpa honom? Använd papper och pennor och rita farfars nya recept.

Uppgift	Tips och förberedelser
<p>Trollupdrag</p> <p>Öva begrepp som under, bredvid, framför, bakom, litet, stort osv.</p>	<p>Skriv ut och klipp isär uppdragskortet på bilaga 2. Avgränsa en yta så att eleverna vet var de får vara.</p> <p>Samla eleverna kring dig och ropa ut första uppdraget. När alla elever utfört uppdraget drar du ett nytt kort och ropar ut nästa instruktion.</p>
<p>Sifferhopp</p> <p>Öva på taluppfattning, talen 1–5.</p>	<p>Förbered genom rita upp de fem cirklarna med gatkritor. Skriv siffrorna 1–5 enligt bilden. Ta fram ärtpåsar.</p> <p>Arbeta i grupper om 4–6 elever i taget. Låt dem ställa sig i en cirkel runt er hoppbana och be en i taget att kasta sin ärtpåse. Hoppa tillsammans så många gånger som siffran anger. Ni kan variera genom att t.ex. hoppa jämfota, på ett ben, hoppa sprattelgubbe osv.</p>
<p>Figurbana</p> <p>Öva på att känna igen följande geometriska figurer: cirkel, kvadrat, rektangel, triangel, oval.</p>	<p>Skriv ut och klipp isär figurkortet på bilaga 3. Förbered genom att med gatkritor rita upp figurerna cirkel, kvadrat, rektangel, triangel och oval. (Titta på bilden så ser du hur du kan göra.)</p> <p>Dela ut ett kort per elev. Låt eleverna försöka ta sig till andra sidan genom att bara gå i de figurer de har på sina kort. Tala om att det inte är en tävling om att komma först.</p>
<p>Klara, färdiga, figur!</p> <p>Öva på att känna igen och kunna namnen på följande geometriska figurer: cirkel, kvadrat, rektangel, triangel, oval.</p>	<p>Skriv ut de olika formerna på bilagorna 4a–4e och sprid ut dem på marken.</p> <p>Gå igenom med eleverna i förväg vad alla figurer heter. Ropa sedan uppmaningar som "gå som en myra till cirkeln" eller "stampa hela vägen till kvadraten".</p> <p>Exempel på uppmaningar: smyg på tå, hoppa jämfota, stampa med fötterna, gå i sidled, gå långsamt som en snigel, flaxa hela vägen till, snurra till, gå baklänges, gå på hämlarna, hoppa sprattelgubbe, ryt som ett lejon, se ut som en skidåkare, rulla fram till.</p>
<p>Trollet Tvärtom</p> <p>Öva på motsatsord.</p>	<p>Ta fram papper som eleverna kan samla sina motsatser på, eller rockringar att lägga sakerna i. En avgränsad yta för varje par föremål som utgör motsatser behövs.</p> <p>Arbeta i grupper om 2–4 elever. Varje grupp samlar tillsammans föremål och diskuterar begrepp. Låt sedan grupperna visa och förklara för de andra grupperna.</p>

Uppgift	Tips och förberedelser
<p>Trollmönster Öva på att skapa och repetera mönster.</p>	<p>Skriv ut bilaga 5 så att eleverna har ett papper var. Dela in eleverna i par för att arbeta med mönstren.</p>
<p>Lövspegel Öva på begreppet symmetri.</p>	<p>Uppgiften går att förbereda genom att löv samlas in och delas på. Förbered även med saxar, papper, klister och färgpennor. En del elever kan behöva hjälp att klistra upp lövet på ett papper.</p>
<p>Samla upp till 10 Öva på taluppfattning, talen 1–10.</p>	<p>Skriv ut bilagorna 6a och 6b. Tejpa ihop de båda sidorna på baksidan så att det blir ett stort ark. Arbeta i grupper om 2–4 elever.</p>
<p>Memory Öva på taluppfattning, talen 1–10.</p>	<p>Om ni är på en plats där det inte finns stenar ni kan använda är det bra att ha förberett en korg med stenar som eleverna kan rita på. Ta med svarta tuschpennor. Arbeta i små grupper.</p>
<p>Längdsnöret Jämför längder och öva på begrepp som längre, kortare och lika långt.</p>	<p>Ta med garn eller snöre, saxar, papper och färgpennor. Gå gärna igenom begreppen längre, kortare och lika långt. Dela in eleverna i par.</p>
<p>Dubbelt upp i skattkistan Öva på begreppet dubbelt.</p>	<p>Gå igenom med elevgruppen vad som menas med dubbelt så många. Låt eleverna samarbeta för att hitta dubbelt så många föremål. Lägg dem sedan ovanpå de tomma kistorna på uppgiftsbladet, eller ta med riktiga lådor, kistor eller pappersark.</p>
<p>Hälftenkaka Öva på begreppet hälften.</p>	<p>Gå igenom med elevgruppen vad som menas med hälften av något. Lägg fram papper och pennor så att eleverna kan rita nya recept. Arbeta i små grupper.</p>

Trollupdrag

Skriv ut. Laminera gärna. Klipp isär.

Utmatte

Bilaga 2

Sätt dig **under**
något.

Ställ dig **bakom**
något **högt**.

Lägg dig
framför något.

Sitt **bredvid**
något lågt.

Ställ dig
framför något
som är **mjukt**.

Sätt dig
framför något
som är **hårt**.

Kura ihop dig
bredvid någon.

Göm dig
bakom något
som är **stort**.

Sträck på dig
bredvid något
som är **litet**.

Stå på knä
bakom något
mjukt.

Lägg dig på
rygg **under**
något **högt**.

Spring till
något **högt**.
Stanna där.

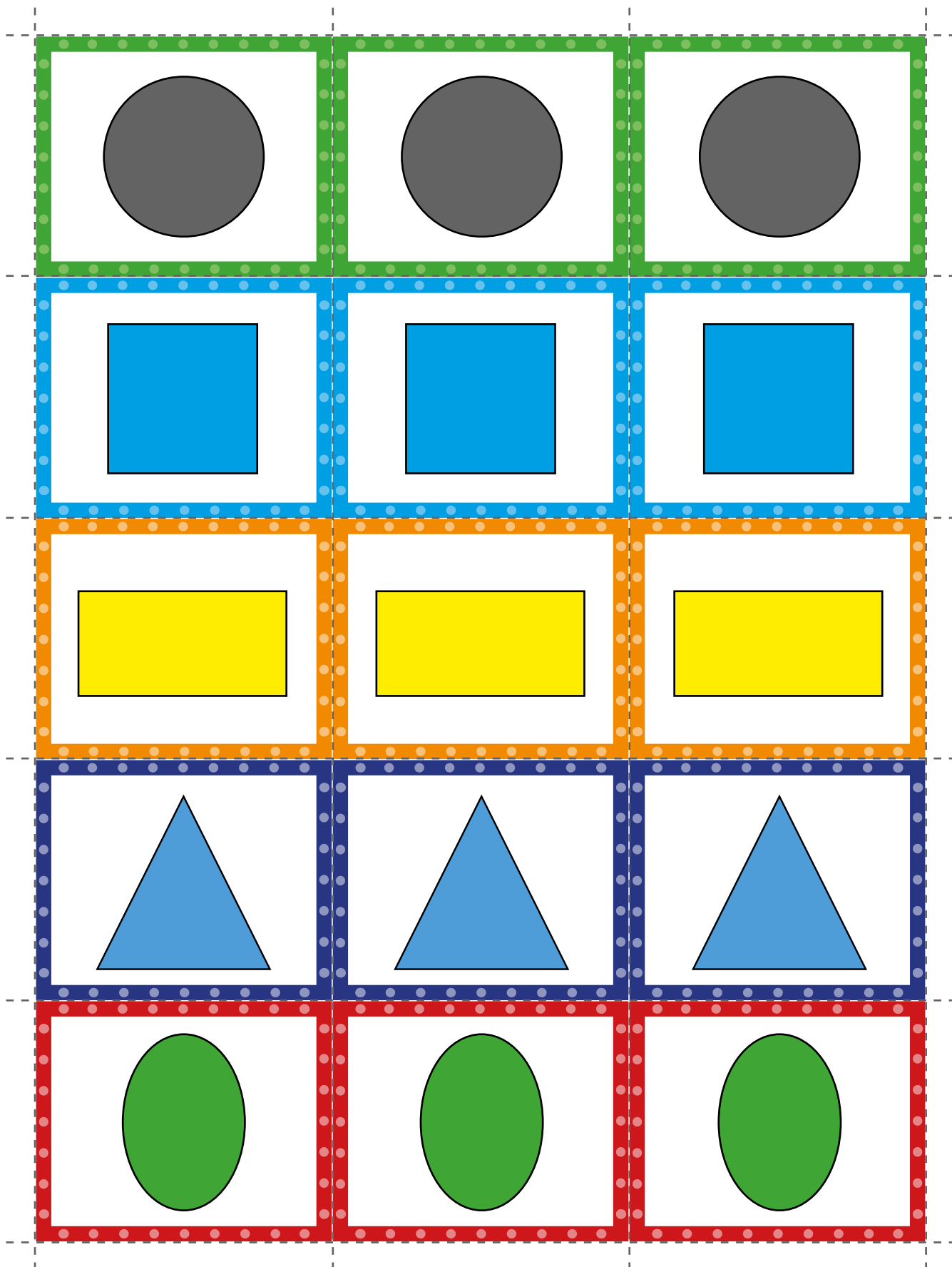
Hoppa jämfota
bredvid något
litet.

Sitt **bakom**
något **långt**.

Stå **framför**
något som är
stort.

Figurbana

Skriv ut. Laminera gärna. Klipp isär.

Klara, färdiga, figur!
Skriv ut. Laminera gärna.

©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättsskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

---

cirkel

Klara, färdiga, figur!
Skriv ut. Laminera gärna.

©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

---

kvadrat

Klara, färdiga, figur!
Skriv ut. Laminera gärna.

©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättsskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

rektangel

Klara, färdiga, figur!
Skriv ut. Laminera gärna.

©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättsskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

---

triangel

Klara, färdiga, figur!
Skriv ut. Laminera gärna.

©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättsskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

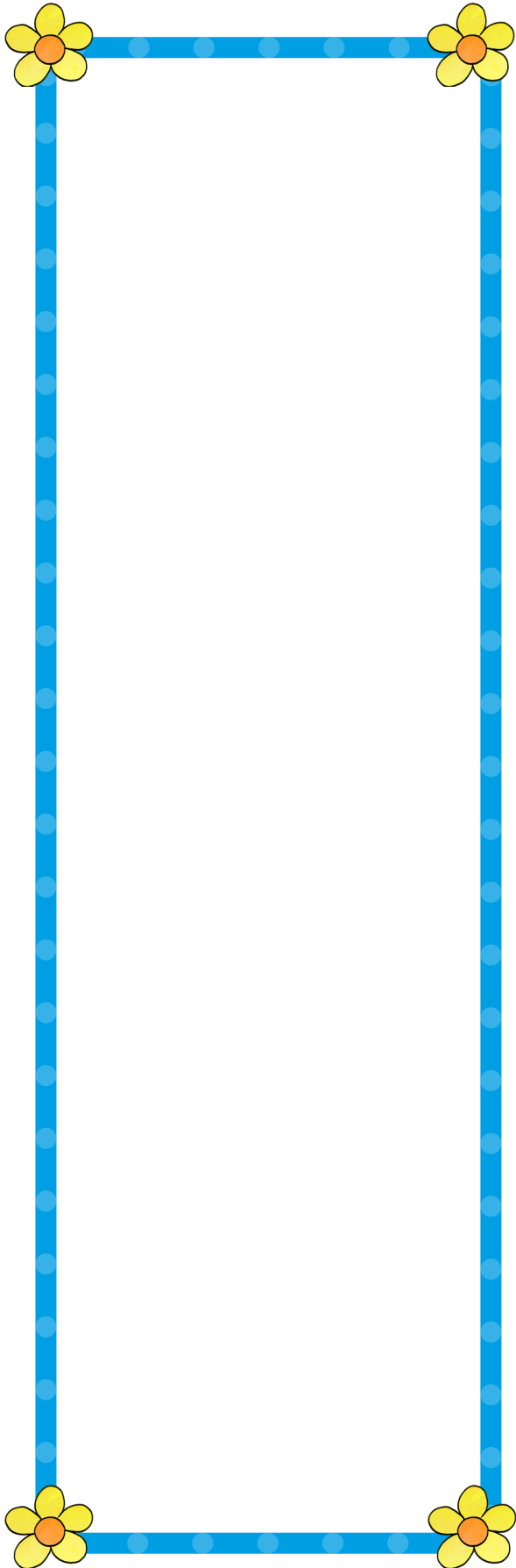
oval

Trollmönster

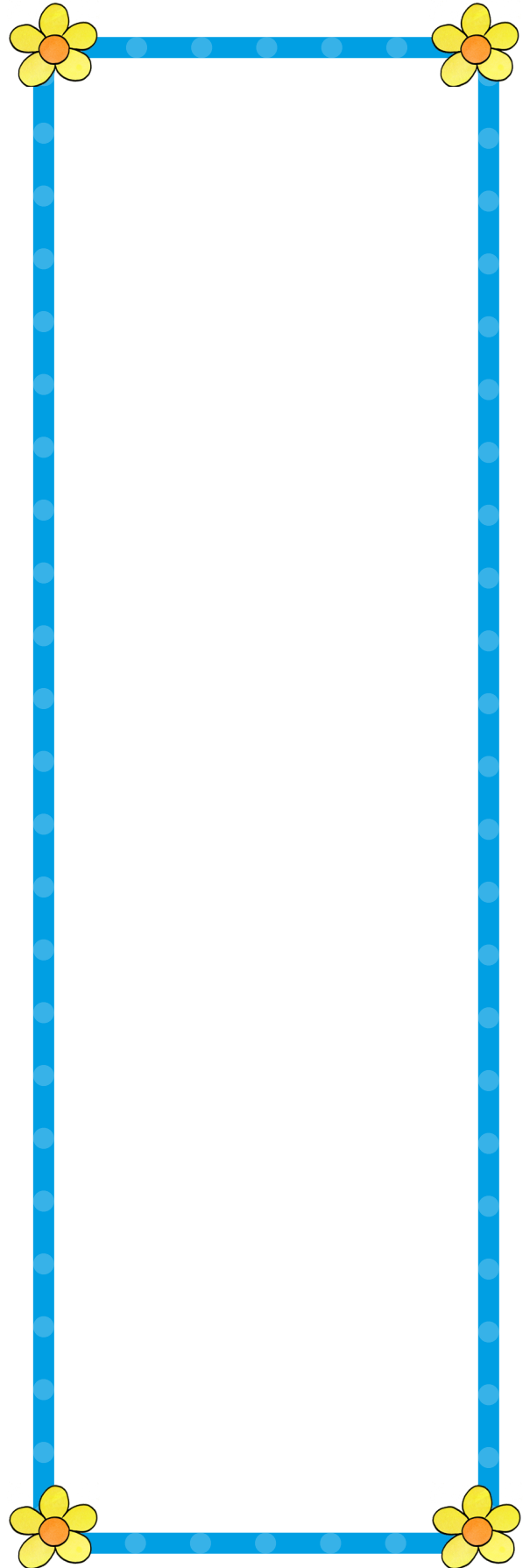
Skriv ut. Laminera gärna.

©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

I den här ramen lägger du ditt mönster. Använd två eller tre olika sorters saker.

I den här ramen ska din kompis upprepa mönstret du har gjort.

Samla till 10

Skriv ut och klipp av längs den streckade linjen. Tejpa eller limma ihop bilagorna 6a och 6b till ett stort ark. Laminera gärna.

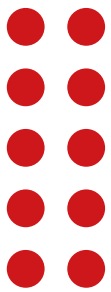
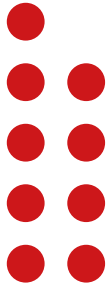
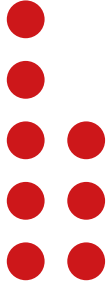
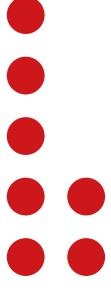
©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättsskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

Samla till 10

Skriv ut och klipp av längs den streckade linjen. Tejpa eller limma ihop bilagorna 6a och 6b till ett stort ark. Laminera gärna.

©Emma Widegren och Skolplus AB. Användande av detta upphovsrättsskyddade material kräver giltig licens för Skolplus.

10		
9		
8		
7		
6	